

Interes prawny w unieważnieniu prawa do znaku towarowego

Zgodnie z art. 164 ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (dalej: u.pr.wł.przem.) prawo ochronne na znak towarowy może być unieważnione, w całości lub w części, na wniosek każdej osoby, która ma w tym interes prawny, jeżeli wykaże ona, że nie zostały spełnione ustawowe warunki wymagane do uzyskania tego prawa. Wskazany przepis determinuje, kto może występować w charakterze strony postępowania spornego przed Urzędem Patentowym RP zmierzającego do unieważnienia znaku towarowego. W jego świetle może to być bowiem wyłącznie podmiot legitymujący się interesem prawnym. Brak interesu prawnego stanowi istotną barierę w prowadzeniu postępowania, dlatego zawsze skutkować będzie jego umorzeniem.

NATALIA GAWĘŁ
advokat
kancelaria KSP
Legal & Tax Advice

Definicji interesu prawnego nie zawierała również poprzednio obowiązująca ustawa z 31 stycznia 1985 r. o znakach towarowych. Także sądy w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej nie definiują pojęcia interesu prawnego jednoznacznie, uzasadniając jego posiadanie (bądź nieposiadanie) w rozmaity sposób.

Z uwagi na brak jednoznacznej definicji interesu prawnego w doktrynie niejednokrotnie wskazuje się na konieczność rozstrzygnięcia o jego istnieniu przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnego przypadku.

Celem skonkretyzowania pojęcia interesu prawnego próbuje się przenieść na grunt u.pr.wł.przem. jego rozumienie wynikające z art. 28 k.p.a. Jak wskazuje bowiem art. 256 u.pr.wł.przem., do postępowania spornego przed Urzędem Patentowym RP w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Czy zatem przyjęcie takiego rozumienia jest słuszne, w szczególności przy założeniu, że zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20 stycznia 2010 r. (sygn. akt II GSK 323/09), odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a. powinno uwzględniać specyfikę i cel postępowania spornego prowadzonego przed urzędem patentowym, a ponadto wyjątki – wprost wynikające z przepisów u.pr.wł.przem.? WSA w Warszawie w wyroku z 4 listopada 2011 r. (sygn. akt VI SA/Wa 1529/08) stwierdził, że nie ma żadnych przesłanek prawnych, by pojęciu interesu prawnego w rozumieniu art. 164 u.pr.wł.przem. przypisywać inną treść, niż ma ona na gruncie k.p.a. Jak zatem jest ono definiowane?

Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z 11 kwietnia 2012 r. (sygn. akt II SA/Wr 21/12), wyraził stanowisko, że mieć interes prawny w postępowaniu administracyjnym znaczy to samo, co ustalić przepis prawa materialnego powszechnie obowiązującego, na którego podstawie można skutecznie żądać czynności organu z zamiarem zaspokojenia jakiejś własnej potrzeby albo żądać zaniechania lub ograniczenia czynności organu, sprzecznych z potrzebami danego podmiotu – strony postępowania. Zdaniem WSA od tak pojmowanego interesu

Interes prawny

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 19 września 2007 r. (sygn. akt VI SA/Wa 989/07) wskazał na konieczność rygorystycznego przestrzegania przesłanek niezbędnych do unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy. Według WSA postępowanie sporne o unieważnienie prawa ochronnego jest postępowaniem toczącym się przeciwko określonej stronie, której to prawo przyznano, i zmierzającym do pozbawienia jej posiadanego prawa.

Stwierdził on, że ze względu na to, że postępowanie wymierzone jest przeciwko decyzji prawomocnej i jej skutkom, rzeczą wagi zasadniczej jest ściśle, a nawet rygorystyczne przestrzeganie przez organ rozstrzygający sprawy w tym trybie reguł proceduralnych określonych przepisami u.pr.wł.przem. oraz ustawy z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (dalej: k.p.a.). Niewykazanie przez podmiot żądający unieważnienia prawa ochronnego interesu prawnego stanowi o braku koniecznego elementu materialnego stosunku prawnego, co oznacza, że nie można załatwić sprawy co do jej istoty, a więc wydać decyzji.

Pojęcie interesu prawnego na gruncie u.pr.wł.przem. budzi wiele wątpliwości. Powodem tego jest fakt, że pomimo iż wskazana ustawa posługuje się nim, to jednak nie podaje jego de-

prawnego należy odróżnić interes faktyczny, to jest sytuację, w której dana osoba jest wprawdzie bezpośrednio zainteresowana rozstrzygnięciem sprawy administracyjnej, nie może jednak tego zainteresowania poprzeć przepisami prawa powszechnie obowiązującego. W takim wypadku osobie tej nie przysługuje przymiot strony w postępowaniu administracyjnym. Oznacza to, że żądający wszczęcia postępowania wnioskodawca powinien wykazać, że wynik tego postępowania dotyczy jego interesu prawnego lub obowiązku.

Pogląd WSA we Wrocławiu ukonstytuował Naczelny Sąd Administracyjny, powtarzając w wyroku z 3 sierpnia 2012 r. (sygn. akt II OSK 1203/12) jego stanowisko.

Wskazanie przepisu

Czy powyższe wskazuje, że interes prawny ma tylko ten podmiot, który jest w stanie wskazać konkretny przepis prawa materialnego, na podstawie którego dochodzi on określonych roszczeń? I co za tym idzie – czy podmiot ten jest zobligowany wskazać w piśmie wszczynającym konkretne postępowanie tenże przepis?

J. Zimmermann w publikacji pt. „Konstrukcja interesu prawnego” wskazuje, że tak. Odnosząc się do istoty interesu prawnego, podnosi on konieczność oparcia się na konkretnej normie prawa materialnego, którą można wskazać jako podstawę interesu prawnego, a z której podmiot legitymujący się tym interesem może wywodzić swoje racje. Orzecznictwo w sprawach dotyczących unieważnienia praw ochronnych na znak towarowy wykracza jednak poza tę sferę, przyjmując, że źródłem interesu prawnego mogą być nawet najbardziej ogólne normy prawne, niekoniecznie będące przepisami prawa materialnego, co więcej – wykraczające poza sferę prawa administracyjnego. Mogą to być nawet normy procesowe czy normy ustrojowe wynikające z konstytucji, przykładowo kreujące prawo do prowadzenia działalności gospodarczej, tj. art. 20 i 22 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. W ich świetle do wystąpienia z wnioskiem o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy uprawniony jest każdy podmiot, któremu znak ten utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej.

Stanowisko to potwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, uznając, że w postępowaniu w sprawach własności przemysłowej należy przyznać status strony konkurentowi właściciela spornego prawa wyłącznego (wyrok z 14 grudnia 2009 r., sygn. akt VI SA/Wa 1764/01). Następnie NSA w wyroku z 9 lutego 2010 r. (sygn. akt II GSK 335/09), stwierdził, że stan faktyczny, w którym ze strony innego podmiotu gospodarczego – konkurenta na danym rynku, dochodzi do uniemożliwienia lub ograniczenia korzystania przez właściciela z posiadanego wyłącznego prawa ochronnego lub zagrożenia korzystania z tego prawa, daje ze względu na naruszone prawo swobody prowadzenia działalności gospodarczej podstawę do domagania się ochrony m.in. w postępowaniu administracyjnym uniemożliwiającym dalsze naruszenie.

Co ciekawe, zaledwie trzy lata wcześniej, NSA w wyroku z 21 listopada 2007 r. (sygn. akt II GSK 114/07), zajął

odmienne stanowisko. Stwierdził on wówczas, że z racji tego, że art. 20 Konstytucji RP i art. 5 ustawy z 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (odpowiadający brzmieniu art. 6 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej) nie są przepisami prawa materialnego stanowiącymi podstawę do wykazania się interesem prawnym, nie można się na nich opierać, dochodząc unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy.

Wskazuje się również, że interes prawny w unieważnieniu prawa ochronnego na znak towarowy posiada osoba pozostająca w sporze z uprawnionym do znaku, np. względem której uprawniony wytoczył powództwo o zaniechanie jego używania w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, względnie – do której wysłał on wezwanie do zaniechania naruszeń. Powyższe potwierdził NSA w wyroku z 6 czerwca 2006 r. (sygn. akt II GSK 85/06). Rozstrzygnięcie to co prawda dotyczy unieważnienia patentu, jednak z uwagi na to, że przesłanki jego unieważnienia są tożsame, jak w przypadku unieważnienia znaku towarowego, uznać należy, że nie istnieją przeszkody, by odpowiednio stosować wynikające z niego rozumienie interesu prawnego właśnie w postępowaniu spornym dotyczącym unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy.

Identyczne wnioski płyną z wyroku Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2002 r. (sygn. akt III RN 218/01), w którym sąd uznał, że interes prawny w unieważnieniu prawa z rejestracji znaku towarowego ma między innymi pozwany w sprawie o naruszenie prawa z rejestracji znaku albo osoba, której wniosek o ustalenie przez urząd patentowy, że pomiędzy zarejestrowanym znakiem towarowym a znakiem, którego używa lub zamierza używać, nie zachodzi podobieństwo grożące naruszeniem prawa z rejestracji, został oddalony.

Zalety szerokiej definicji

Przytoczone powyżej orzecznictwo wskazuje na różne sposoby rozumienia interesu prawnego. Zasadniczą różnicą pomiędzy jego pojmowaniem na gruncie k.p.a. a u.pr.wł.przem. jest zakres norm prawnych, na jakie można się powołać w celu jego wykazania.

U.pr.wł.przem. choć w postępowaniach spornych wymaga zastosowania przepisów k.p.a., nie wymaga precyzyjnego wskazania przepisu prawa materialnego, z którego interes prawny jest wywodzony. Pozwala natomiast na odniesienie się do norm niezwykle ogólnych, np. ustrojowych, a także na ustalenie istnienia interesu przez wzgląd na okoliczności faktyczne konkretnej sprawy. Przez to granica pomiędzy interesem prawnym a interesem faktycznym wydaje się być niezwykle cienka. Niemniej stwierdzić należy, że przyjęcie na gruncie prawa własności przemysłowej tak szerokiego rozumienia interesu prawnego, który znajduje uzasadnienie w okolicznościach faktycznych sprawy, jest uzasadnione. Przede wszystkim pozwala w sposób realny chronić interesy uczestników obrotu gospodarczego, ograniczając swobodę do nadużyć, w tym przede wszystkim na zawłaszczanie nazw, na które prawa ochronne nie powinny być nigdy udzielone.